

**Aage Georg Sivertsen og Joar Tranøy: ADHD Piller på avveie.
Kolofon forlag 2007**

Sist Aage Georg Sivertsen og Joar Tranøy utgav bok sammen, var i 1997. Da skrev de om hvordan norske tater ble utryddet fra storsamfunnet. Det var en bok som fikk stor oppmerksomhet, og som førte til at både Stortinget og den norske kirke kom med en offentlig unnskyldning. Nå har de skrevet en bok om et tema som bare blir mere og mere aktuelt - medisinerer av barn. Det gjenstår å se hvilke følger bokutgivelsen vil få.

I 1989 ble diagnosen ADHD - Attention Deficit Hyperactivity Disorder - vedtatt gjennom en enkel votering i American Psychiatric Association. I løpet av ett år fikk 500 000 barn i USA diagnosen ADHD. I Norge økte antallet brukere av Ritalin fra 200 til 1500 i perioden 1985 - 1998, mere enn en syvdobling. I dag bruker mere enn 13 000 norske skolebarn under 19 år Ritalin og/eller andre sentralstimulerende midler. I følge Nasjonal kompetanseenhet for ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi, er en til to prosent av befolkningen rammet av ADHD, mens ytterligere tre-fire prosent lider av en lettere variant.

Tall fra Norges Apotekerforening viser at omsetningen av ADHD-medisin har øket kraftig de siste årene - fra 2004 til 2006 har omsetningen øket med 71 %, og de fleste som får behandling er barn og unge.

I *Osloposten* 16.02.00 sier lederen for den nasjonale kompetanse-enheten, Gerd Strand, at fem prosent av alle barn under 18 år er rammet av adferdsforstyrrelser som er så alvorlige at de bør behandles medisinsk. Sivertsen og Tranøy retter et kritisk søkelys mot både Gerd Strands visjon om øket medisinbruk og den medisinerer som faktisk finner sted. I tillegg til historikk og fakta rundt diagnosen ADHD tar de for seg konsekvensen av bruk av Ritalin (methylphenidat chlorid), et vanlig medikament som gis til barn med ADHD.

Vi blir meddelt flere eksempler på hvorledes barn og foreldre, og delvis også lærere og medelever, har opplevet medisinerer. Flere er fornøyd. De ser ingen annen utvei enn medisinbruk, eller de opplever positive virkninger som øket konsentrasjonsevne og selvkontroll - og en følelse av mestring i hverdagen. Andre har negative erfaringer. Hos ett barn ble overaktiviteten og søvnløsheten borte; slik sett var Ritalin en suksess. Men han mistet matlysten, og spontaniteten og initiativet ble borte. Flere av foreldreinformantene har fortalt at deres barn sliter med insektskrekk, spesielt veps. Ritalinbruk synes i enkelttilfeller å skape eller bidra sterkt til insektskrekk. I andre tilfeller synes bruken av Ritalin å kunne ha forsterket tidligere tendens til insektskrekk. En forelder fortalte at sønnen på seks år hadde paranoia for insekter og ikke torde være ute.

Det påpekes at usikkerheten er stor med hensyn til grunnlaget for diagnosen ADHD. Flere anerkjente nevrologer, deriblant Fred Baugman, avviser ADHD som gyldig sykdomsdiagnose; der finnes foreløpig ikke dokumentasjon for påvisning av kjemisk ubalanse. Forfatterne peker på forskjellige årsaker til konsentrasjonsvansker og hyperaktiv adferd. En årsak er manglende samsyn. En annen er allergier og kosthold. Eksempelvis vises det til den amerikanske barnelegen Ben Feingold, som fant ut at noen barn ble urolige av visse tilsetningsstoffer i maten.

Den amerikanske forskeren John Ott har vist at belysningen i klasserommet kan bidra til hyperaktivitet. Han viste dette ved å filme skoleklasser før og etter utskiftning av vanlige

lysrør med fullspektrum-lysrør. Endringen viste seg å være slående - etter utskiftningen av lysrørene ble skolebarna langt roligere.

Tranøy og Sivertsen har skrevet en meget viktig bok som bør bli folkelesning. Man kan også lese mere om ADHD og medisinering i en omfattende artikkelsamling på sidene til BarnasRett - <http://www.barnasrett.no/Forskning/adhd.htm>.